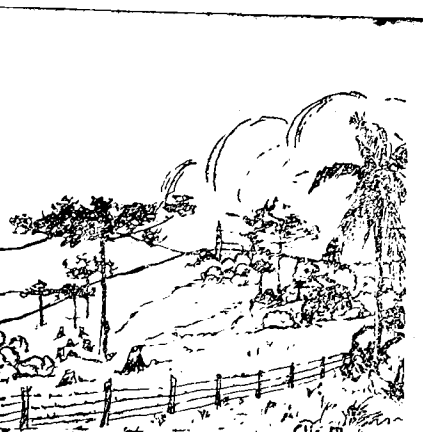

LUD

Organ Spółki Wydawniczej

KURYTYBA, DNIA 13 CZERWCA 1924.

Wychodzi dwa razy na tydzień.

ROK V.

Wydawca w imieniu Spółki Wydawniczej:

Ks. Stanisław Piasecki

Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Bęben

Nr. 46.

Adres dla listów: — Curitiba, Caixa Postal 155 — Adres Redakcji: Curitiba, Avenida: Dr. Jayme Reis 115. — Paraná, Brasl.

Cośkolwiek z naszego szkolnictwa.

„Lud“ w numerze 43 i 45 podał wiadomość z Polski, nad którą nie powinniśmy przejść do porządku dziennego.

Rada ministrów uchwaliła podwyższyć podatek gruntowy za rok 1924 o 100 proc. Zyskane z tego źródła dochody mają iść na utrzymanie szkolnictwa powszechnego.

Zamierzone jest również już z dniem 1-go maja wprowadzenie w życie postanowienia poprzedniego rządu o przekazaniu samorządom szkolnictwa powszechnego.

Rozporządzenie prezydenta Rzeczypospolitej, podwyższające podatek dochodowy od uposażeń służbowych, obowiązujące od 1-go maja bieżącego roku jest spowodowane koniecznością powiększenia kredytów na utrzymanie publicznych szkół powszechnych, które wedle projektu poprzedniego rządu miały przejść na samorządy, upoważnione do odrębnego na ten cel opodatkowania ludności. Obecnie obok podwyższenia podatku gruntowego i przemysłowego podwyższono również podatek od uposażeń, który także służy poprzedniemu celowi.

Spotykamy tu dwie ważne rzeczy:

1) Uchwałę, mocą której posiadający ziemię dwa razy tyle podatku gruntowego mają płacić, aniżeli dotychczas. Nadwyżka ta ma być obrócona na utrzymanie szkolnictwa. Na ten sam cel obłożono podatkami nawet uposażenia służbowe urzędników i przedsiębiorstwa przemysłowe.

2) Że rząd zamierza oddać szkolnictwo powszechnie zarządom gmin czyli, że rząd powoli chce całą pracę nad szkołami

powszechnymi oddać w ręce społeczeństwa i jednostek autonomicznych. Społeczeństwo zatem ma zajmować się szkolnictwem, ono ma je współorganizować, ulepszać, ze siebie ma wydobyc fundusze na budowę i utrzymanie szkół, kształcenie nauczycieli, utrzymywanie tychże, wydawanie podręczników szkolnych i t. d.

My tutaj, także wczuć się musimy w ten wielki wysiłek całego narodu. Zrozumieć musimy, że rząd zdobywać musi przede wszystkim niezależność gospodarczą i skarbową, bo bez niej nie ma niezależności politycznej. Naprawdę zrozumieć musimy słowa ministra skarbu p. Grabskiego: „Rząd jako taki nie może utrzymać szkolnictwa bez współudziału społeczeństwa“.

I słusznie. Społeczeństwo bowiem, skoro dojdzie do pewnego stopnia cywilizacji, skoro jest już na tyle oświecone, że rozumie wartość i potrzebę nauki, wtenczas może już samo rozwiązywać kwestie szkolne i przy jakiejś takiej zamożności może samo ze siebie wydestać dostateczne fundusze na krzewienie nauki i udoskonalenie metod nauczania.

Tak jest naprzykład w Anglii. Oto co w tym względzie pisze Stefan Zeromski w broszurce przesłanej nam przez p. Tad. Jaczewskiego, wywołanej społeczeństwem do wspierania kasy imienia Mianowskiego, która w czasie naszej niewoli była ostoją i podstawą nauki polskiej.

„Nader ciężkie przesilenie finansowe, w które popadło nasze młode państwo odbiło się i na podstawowych funduszach oraz pracach Kasy imienia Mianowskiego. Rząd, bezlitosną siekierą wyrabującą drogę dla przysz-

łej racjonalnej waluty krajowej, nie oszczędził i subwencji na popieranie nauki. Nie mam zamiaru zażywać łatwej metody krytykowania postanowień Rządu w tej sprawie i wykazywania, co przez cofnięcie zasiłków ulega zdruzgotaniu, zahamowaniu, zepsuciu, lub całkowitemu zniesieniu w życiu nauki. Rząd państwa tak potężnego i starego, jak Wielka Brytania, dążąc do równowagi budżetowej, nie oszczędził również instytucji oświatowych i naukowych, najbardziej nieodzownych i cziogodnych. Tamten rząd wiedział, że instytucje naukowe angielskie mają poza sobą naród angielski, społeczeństwo, czujące się w swem jestestwie.“

Po części tą samą drogą kroczą rządy potężnych finansowo Stanów Zjednoczonych i państw skandynawskich. W Danii naprzykład w roku 1920, 61 uniwersytetów ludowych utrzymywały organizację pod kontrolą rządu.

Rząd w miarę możliwości materialnie a właściwie moralnie tylko popiera wysiłki oświatowe całego społeczeństwa i organizacji oświatowych, które się rządy z narodu się wyłoniły i w imieniu i dla dobra społeczeństwa działają.

Rząd polski w tym względzie naśladuje tylko inne państwa.

Głaz dalej nastąpi

Listy z podróży.

RIO DE JANEIRO, 25-go maja 1924.
Korzystam z wolnej chwili, aby skreślić i przesłać z pięknej stolicy Brazylii garść wrażeń, jakich tu doznałem.

Rio de Janeiro należy do miast wszechświatowych, a to nie tylko ze względu na coraz większy ruch, który tu panuje, nie tylko ze względu na przyjazd obcych, europejskich gości i turystów, lecz i ze względu na upiększe-

nie coraz większe miasta stołeczne, które zdobia wspaniałe gmachy, pałace, mieszkania. Starożytność wspomnieć tylko główną ulicę Rio Branco lub szereg pałaców na Botafogo.

Lecz co mnie bardzo uderzyło, to wielka religijność tutejszej inteligencji tak pań jak panów. Mogłbym się mylić, mógłby kto zarzucić, że są to subiektywne, osobiste wrażenia, a może i złudzenia. Tymczasem inni, którym moje zapatrywania wypowiedziałem, tem więcej mnie w tem jeszcze utwierdzili. Skąd to może pochodzić? Pomyślałem sobie i daniem sam sobie na to odpowiedź: z dobrego wychowania religijnego, które „Oświata“ tak słusznie popiera. Dowiedziałem się, że w Rio i w okolicznych większych miastach istnieje liczne pensjonaty i szkoły prowadzone przez Siostry zakonne.

Inteligencja przede wszystkim do tych szkół posyła swe dzieci, by je wychowywano w duchu katolickim. Teraz zapewne zrozumieni, czemu z okazji jubileuszu 50-letniego kapłaństwa kardynała Arcoverde przysięgają do wspólnej komunii świętej kilkanaście tysięcy młodzieży szkolnej a nawet kilka tysięcy żołnierzy. Gdzież znajdziemy coś podobnego w naszych parańskich miasteczkach, a nawet w kolonjach polskich, choć nasz lud jest powszechnie (z małymi wyjątkami) ze swej pobożności znany.

Ze ten duch katolicki objawia się w życiu, czyli, że jest nie tylko w ustach, na języku, ale przebija się w uczynkach, miałem również sposobność się o tem przekonać. W niedziele na mszy św. obok pań klęczą i pobożnie modlą się i panowie, ojcowie rodzin, nieraz w towarzystwie wychodzących dzieci. Miałem sposobność wraz z innymi kapłanami siedzieć z kilkoma panami tutejszymi do stołu; nietylko umięją się przeżegnać, ale modlą się; duchowienstwo

też przygotowania do obrony, i zaraz oddziałowi, którym dowodził Bierzynski, kazał się cofnąć w głąb kraju, w kierunku K'rajgrudu, tam rozłożyć się w jakimś leśnym miejscu, i wyjechać nietylko nieopodobał się Zwadzie i Okopy nieprzyjaciela.

Ważną było bardzo rzeczą mieć połączenie między dwoma obłożeniami punktami; ale to zdało się rzeczą niemożliwą, raz dla tego, że skoro przewidywane obłożenie zaczęło się, Moskale do samego Dniestru dotrą, powłóczyli się w kierunku tego strumienia, kiedy od Zwadca stanęli nieprzyjacieli.

O tej potrzebie wiedział Saga, bo pan Kazimierz z panem Szycem nieraz o tem w jego obecności rozmawiali; to też teraz po zajęciu okopów, kiedy jeszcze o nieprzyjacieli słychać nie było, kręcił on się po brzegu Dniestru, między dwiema twierdzami, dla zbadania rozległości.

Po długim poszukiwaniu znalazł on na górze, gdzie stały Okopy, ścieżkę w skałę wyłobioną, nadwyczał strumą wprawdzie, ale dla zręcznego Cygana możliwą do przebycia; a że zarośnięta była krzakami, przez kilka dni przedtem on zrosła, i torował sobie przejście z okopów, wprawdzie niezbyt bezpieczne, ale możliwe.

Otrzymałszy ten pierwszy rezultat, apuszczal się owa ścieżką na łód, i po nad brzegiem podkochał nieraz pod Zwadecem, patrząc, którędyby można się dostać do twierdzy.

W jednej takiej wyprawie zerwała się zawała i zaskoczyła cygana w bli-

PIAMIĘTAJCIE O OFIARACH NA Chleb Głodnym Dzieciom

Składka dzieci szkolnych z Abranchesa sieroty w Polsce: Jan, Rozalja, Sylwester i Augustyn Krgier 4\$, Aniela Kalinowska 2\$, Lucja i Gabriela Kamrowskie 2\$, Ludwika Kachel 1\$700, Ludwika i Łokad-a Knuta 1\$500, Antoni Meger 2\$, Zygmunt i Wincenty Krasiński 2\$, Rozalja i Franciszka Grzybowskie 1\$200, Lucja, Jakób i Franciszka Fila 1\$200.

Po 1\$000: Weronika i Barbara Chmińska, Anastazja Saulca, Anna i Fryderyk Henkes, Łokadja Kamrowska, Majgorzata Kckot, Tekla Mikas, August i Ludwika Teplor, Filip, Brygida i Walenty Polak, Marja i Teresa Kowalskie \$900. Po \$800: Tomasz i Agnieszka Chyja, Marja i Emil Iwanowscy, Gabriela i Monika Szwarca \$700.

Po 600 rs: Indalecio i Piotr i Szelegowscy, Zofja i Piotr Polak, Jan i Feliks Piekarscy.

Po 500 rs: Rozalja Węger, Łokadja Bajerska, Antoni Godziński, Franciszka Szczepańska, Franciszka Polak, Bronisław Dubiel, Jadwiga Grzybowska.

Po 400 rs: Elvira i Alberto Scandolari, Franciszek Krefte, Stefan Kucek, Wincenty Górski, Józef i Marja Pakowscy.

Po 300 rs: Józef i Teresa Dandegan, Piotr i Marja Krajescy.

Po 100 rs: Emilia Kjos, Rosa Estagnoli, Piotr Klajna. Razem 40\$000.

Dzie w czta ze szkoły gospodarstwa domowego: Po 2\$000: Eugenia Nied, Marja Zawiliska, Bronisława Kizka, Marja i Joanna Lukaszewiczowe.

Po 1\$000: Marja Rajfur, Wanda Tomaska, Petronela Hamerska, Helena Wastowska, Jadwiga Lewicka, Franciszka Szeroga. Razem 14\$000.

Z Abranchesa inne osoby: Pawna Osoba 5\$, Marja Piekarska 1\$, Siostry Misiosierdzia 5\$, Ludwik Iwanowski 5\$, Jan Meger 2\$. — Ogółem 72\$000.

mają we wielkim poważaniu! Mimowoli nasuwa mi się znów porównanie, jak postępuje nasza nieliczna polska inteligencja, nie wspominam już wcale o półinteligencji; co w szkołach nie chce z dziećmi pacierza odmawiać, ani się nie żegna (może nie umie?)

ktoś go nieco od wichru zastawiał, i tam wyczekał końca zawały.

Kiedy tak siedzi, oświeconego zaczęło się majaczyć przed oczyma jego: z początku nie mógł rozeznać, ooby to być mogło, ale po chwili, wpatrzony się lepiej, poznał, że to był ów wilk, pod którym siedział Saga, a kiedy doszły zarogi, zniknęły mu z oczu.

Wydział cygan obawiał, a widząc że nie wychodzą, domyślił się, że obłożenie na legły w krzakach, dobył też z raz pistolet z za p. a. i w nadziei, że zjedzie śpiących, podsunął się ostrożnie, a doszedłszy zrosła, rozpatrywał się.

Znałszy tedy, że w głęboko wyłobione w mnięgu, ale wilków nie było; wniósł więc zaraz, że w skałe musi być jakaś nora, gdzie się skryły, a jeszcze siano i słoma, które tam głozały, kryjąc te zastawiają.

Hrabia Damian PCWIEŚ HISTORYCZNA Z OSIEMNASTEGO WIEKU

111
Jakoż prędzej to nastąpiło niż przypuszczał. Moskale cofali się w nieladzie wprawdzie, lecz trzymając się kupy.

Wtedy rozległ się głos pana Szyca: — Celi Pał!

I równocześnie z obu stron drogi pośpaly się siekańce, straszliwie spustoszenie w szeregach moskiewskich czyniąc. Strzelcy podzieleni byli po każdej stronie na trzy gromady, kolejno strzelające, ogień przeto nigdy nie ustawał, bo gdy jedni nabijali broń, drudzy już strzelali, a trzeci z nabitymi karabinami czekali na swoją kolej. Oddział pana Szyca siał z karności i porządku. Szereg moskiewskie kładły się przeto trupem, jak zbiżo na łunie, wprawna końnica ręką ścięta.

Tymczasem z tyłu pan Kazimierz parł Moskali, wpedzając ich w ogień karabinowy szeregów Szycowych.

Moskali cgaręta rozpacz gwałtownym ruchem zaczęli się przedzierać po za linia ogniową a czynili to tak tlużnie i prędko, że nie starczyło kul na zastrzelenie wszystkich. Gromady przebiegły i uchozły, aż wszyscy, którzy przy życiu pozostali, w nieladzie uciekali a pan Kazimierz z br. swoi dobiegł do miejsca zasadki.

Niech żyje pan marszałek! — krzyknęli strzelcy, spostrzegłszy ucieczkę i pan Szyca wyszedł z zęgienia ku panu Puławskiemu.

Wi m wsi pana Antoniego Puław

skiego skoczył nagle naprzód i naprzód no wstrzymywany przez jeźdźca, pedził jak szalony za Moskalam.

— Co zamierza uczynić brat? — zawołał pan Kazimierz.

— Ktoś go uoosi, — odrzekł pan Szyca. — Patrzcie, jak go wstrzymuje cała siła.

— Na Boga, — krzyknął pan Franciszek, — jeżeli go nie zdola wstrzymać, wpadnie w ręce Moskali. Panowie bracia, spieszmy ha ratunek.

I sam skoczył naprzód, a za nim pan Gólan, hrabia Damian, i kilku jeźdźców. Sparzyli konie ostrymi, pedzili ku Moskalom, wołając na pana Antoniego.

Ten jednakże stracił widocznie zupełnie władzę nad koniem, bo oddalał się od nich coraz bardziej i już dobiegał szeregów moskiewskich.

Więc gonący bili konie i w miarę sił konia i zręczności jeźdźcy wypredzając się, spieszyli na pomoc. Hrabia Damian jechał pierwszy. Przyjeźdź przez Puławskich serdecznie i przydzielony do boku pana Kazimierza, pokochał wszystkich trzech braci, poznawszy ich z rację. Widząc jednego z nich w niebezpieczeństwie, rzucił się na ratunek.

Moskale, słysząc tentent za sobą, sędzili zrazu, że pośięg idzie za nimi. Skoro się jednak przekonali, że to jedena jeździec nadbiega, a po stroju bogotym poznawszy znacznego konfederata, stanęli i utworzywszy czworobok, czekali, aż nadbiegnie.

I wnet zdziwiony koń młodego Puławskiego przypedził, jak szalony do szeregu, a ujrzawszy je, rzucił się w bok. Zaraz gromada żołnierzy pochwyliła brat wiadomość, że nieprzyjaciel w znacznej sile, z przyborami do obłożenia, potrzebami zbliża się. Pocynął

podniesioną szabłą i wpadłszy między żołnierzy zaczął ciąć na prawo i lewo. Cofnęli się żołnierze i przez pewien moment zdawało się, że Damian przebiegnie do pana Antoniego. Lecz wtem oficer moskiewski zakomenderował i żołnierze wysunęli bagnety, tworząc z nich wał nieprzebyty.

Wtem pan Franciszek Puławski nadbiegł z towarzysznymi, a widac było, że jeszcze inni leżą z pomocą.

Oddział moskiewski uprowadził spieszenie pana Antoniego, pozostawiając tylko gromadkę swoich gwoł wstrzymaną pogoni.

Hrabia Damian i towarzysze siekli na wszystkie strony, zrucając się po bohaterku na nieprzyjaciela, wybili też pozostałych Moskali do wogi, lecz pan Antonieciu nie to nie pomogło, bo gwałtem zabrany przez główny oddział Moskali, dostał się do niewoli.

Tymczasem nadciągnął pan Kazimierz i dowiedziawszy się o losie brata, zaraz ruszył z kawalerją w pogń za nieprzyjacielem, lecz nie udało mu się go odzyskać, i jemu nie udało się brata wyzwołać. Po dwóch godzinach wrócił do głąbi duszy strapiony i smutny.

Choć zwycięstwo, odniesione nad Moskalam, było świetne, konfederaci wracali do Okopów cicho, jakby szli z pogrzebem. Strata pana Antoniego Puławskiego stała się niezmiernie bolesną dla wszystkich...

Parę tygodni zeszło znowu na męczące ucieczki, w których oddział w bliskosci Okopów rozłożony największy brał udział, kiedy pan Kazimierz odebrał wiadomość, że nieprzyjaciel w znacznej sile, z przyborami do obłożenia, potrzebami zbliża się. Pocynął

skłonił się i rzucił się też w krzak, a w głąb...

Dr. Allegretti Filho

LECZENIE OGÓLNE

Specjalność: choroby kobiece i dziecięce
Przyjmuje od 10 tej do 12-tej i od 4-tej do 6-tej.
Konsultorium i rezydencja: ulica Comendador Araújo N 50.—Telefon N 650

a zakazuje nawet działwie pozdrawiać starszych pięknym staropolskim zwyczajem: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus“...

Objawem rozwiniętego życia religijnego w Rio są liczne dobroczynne zakłady, sierocińce, szpitale, zostające zazwyczaj pod opieką i kierownictwem zakonnic. Starczy wspomnieć, że same Siostry Miłosierdzia mają pod swoją opieką do dwadzieścia dobroczynnych zakładów, które tutejsza inteligencja skutecznie wspiera i popiera. Wzorem, w niedzielę, byłem obecnym na poświęceniu pięknej, obszernej kaplicy, zbudowanej przy domu podrzutków (Casa de Expostos).

Nowa kaplica, to prawdziwe „cacko“ — szkoda, że go nie mamy w Kurytybie. A kto się do jej budowy przyczynił? To przede wszystkim dzieło dobroczynne tutejszej inteligencji. Stusnie kaznodzieja zaznaczył w podniosłych słowach nie tylko skuteczną pracę duchownych Synów i Córki św. Wincentego, którego statua zdobi kaplicę, ale i panów i pań tutejszej stolicy, dzięki ich ofiarności na dobre cele.

Poświęcenia dokonał ksiądz arcybiskup Sebastian Leme, chcąc zapewne w ten sposób wyrazić swoją wdzięczność i pracownikom w tym zakładzie, Siostrami Miłosierdzia i ofiarodawcom, co się do budowy tej pięknej kaplicy przyczynili.

Aby przykład stolicy, Rio de Janeiro, godny naśladowania, znalazł naśladowców w miastach i miasteczkach Parany.

Ks. Józef Góralski.

Ks. Józef Góralski, pierwszy redaktor „Ludu“ przesyła naszym Czytelnikom krótkie listy ze swej podróży, które tu podawać będziemy. W listach tych opiszemy nam ksiądz Góralski różnie jak zachodzą między życiem Polaków w Północnej a Południowej Ameryce.

Wiadomości.

Z POLSKI.

NIESŁYCHANE.

Zydowski „Nasz Przegląd“ z Warszawy w opisie obchodu komunistycznego w dniu 1-go maja bieżącego roku, podaje, że wśród aresztowanych uczestników pochodu byli między innymi: Maks Lewkiewicz, referent ministerstwa oświaty i Tań. Szturm de Sztarm, urzędnik ministerstwa skarbu.

Jeśli to prawda, że ci dwaj panowie istotnie „świętowali“ w dniu 1-go maja, — że w ten dzień dali wyraz swoim politycznym zapatrywaniom przez udział w komunistycznym obchodzie, to należy podnieść głos i zapytać rządu, jak myśli w tej sprawie postąpić? Po tem co się stało, że bezpośredni podwładni dwóch panów ministrów państwa polskiego w dniu 1-go maja urągali temuż państwu polskiemu swą obecnością w pochodzie komunistycznym, nie pozostaje rządowi nic innego do zrobienia, jak wymienionych urzędników odpowiednio do jakości wykroczenia ukarać a zesłać do państwowej bezpowrotnie napędzić. Opinia nie mogłaby zrozumieć innego sposobu zatwienia tej sprawy!

Ten jeden wypadek uchyla zasłony zakrywającej stosunki panujące w niektórych ministerstwach w całym szeregu biur siedzą komuniści, a specjalnie w ministerstwie pracy. Wprowadził ich tam p. Moraczewski w okresie swojego rządu jako „swoich“ ludzi. Po pewnym czasie jednak z socjalistów stali się bolszewikami i

jako tacy w dalszym ciągu pełnią funkcje urzędników ministerjalnych. Był czas, kiedy zarząd Witas-Korfaniego mówiło się o usunięciu tych urzędników. Rząd p. Grabskiego nie okazał dotąd żadnych w tym kierunku zamiarów. Należy sądzić, że powyższy wypadek pobudzi go do działania!

POTWORNĄ ZBRODNIĄ MATKI.

Warszawa. — W lesie Komorowskim pod Pruszkowem na rumowisku starych okopów rosyjskich znaleziono trupa młodej kobiety okropnie zmasakrowanej. Całe ciało pokryte było ranami, a twarz zmiażdżona.

Na miejscu zbrodni przytrzymała kobietę, jak się później okazało nazwiskiem Walentyna Lan, 40 lat liczącą. Przed 23 laty poznała ona w Warszawie kozaka dońskiego, z którym nawiązała blizszości, a którego owocem była córka. Lanowa udała się na jakiś czas do Besarabji, a później wróciła do Warszawy, pozostawiając kochankę razem z córką. W Warszawie wyszła ona za mąż i miała z tego małżeństwa troje dzieci.

Tymczasem kiedy córka podrosła i dowiedziała się całej owej sprawy, zażęknęła do matki i z Besarabji udała się do Warszawy.

Przy pierwszym widzeniu się z matką Lanowa kazała jej nazwać się ciotką a następnie oświadczyła, że trzymać ją u siebie nie będzie i nie może, i że wywiezie ją do wuja w Pruszkowie.

I rzeczywiście, za kilka dni obie kobiety wyjechały. Kiedy przybyły do Pruszkowa, udała się Lanowa do pobliskiego lasu, zatrzymała się z córką przy okopach i zarządziła odpoczynek, wyjmując zakaski i wódkę.

Kiedy córka wypila kieliszek wódki, do której to Lanowa nalała trucizny, córka straciła przytomność.

Wówczas Lanowa wbiła czołwe w ucho gwóźdź, a gdy ta zbudziła się z omdlenia i zaczęła krzyczeć, dobiła ją młotkiem.

Takie to przyjęcie zgotowała matka tęskniącej córce. Lanowa przyaresztowana odpowiadać będzie za swój czyn nie ludzki przed sądem.

Z Brazylii.

Kurytyba.

WDOWA PO Ś. P. SENATORZE NILO PEÇANHA, której po zgonie męża redakcja „Ludu“ wysłała telegram kondolencyjny, przysłała obecnie do Redakcji następujące podziękowanie: „Pani Nilo Peçanha wielce wzruszona, dziękuje serdecznie za wyrazy współczucia przesłane przez dziennik polski „Lud“.

SIOSTRA AUGUSTYNA ze Zgromadzenia Sióstr Rodziny Marji, umarła dnia 12-go czerwca na kolonii Orleans pod Kurytybą. Ś. p. Zmarła pracowała kilkanaście lat w szkołach polskich w Paranie. Pogrzeb uroczysty odbył się w Orleansie dnia 13-go czerwca. Dzieci szkolne i wielka liczba wiernych odprowadziła zwłoki zmarłej na miejscowy cmentarz.

ZBRODNI NA KOLONII Dom Pedro pod Kurytybą dopuściła Katarzyna Różańska. W niedzielę 8-go czerwca nożem w brzuch, tak ciężko ugodziła swego męża Józefa, że tenże dnia następnego od upływu krwi skonał. Męża zabitego obwinia żona na poliej i o niewierność małżeńską, a żonę potępiają inni jako niepoprawną pijaczkę. Morderczyni została uwięziona i niebawem stanie przed sądem.

Rio de Janeiro.

PROJEKT REWIZJI konstytucji przedłożył już komisji sprawiedliwości w izbie deputowanych, poseł Herculano de Freitas. Jako punkt najgłośniejszy figuruje w projekcie zakaz bezwzględny powtórných wyborów tak prezydenta Rzeczypospolitej jak i pojedynczych stanów.

POLICJA RIOSKA urządziła energiczny pościg za stręzcicielami do nierzędu, tudzież za sprzedającymi kokainę, morfinę, i opium, których użycie stało się dzisiaj straszną plagą w Rio de Janeiro, a najwięcej temu hołduje młodzież obojga płci.

O ŁOŻYCKIE 20 milionów funtów szterlingów zabiega obecnie rząd brazylijski w Anglii. Sprawa poszła w odwłokę, ale ostatecznie pożyczkę tę Brazylija otrzyma. Rząd prowadzi w tej sprawie układy tajne.

DYREKTOR GAZETY „Correio do Manhã“, został ostatecznie skazany na 70 dni więzienia za oszczerstwo rzuczone na eksprezydenta Epitacia Pessoa. Wogóle wszelkiej kary na redaktora rzekł się Epitacio zadawalnijac się jedynie zwycięstwem prawdy.

POLICJA STOLECZNA uwięziła żebraka-włóczęgę, niejakiego José Antonio Lessa, który posiadał wcale piękny dom, ładnie umeblowane pokoje z telefonem w domu. Pomysłowy żebrak był najpierw sierżantem przy wojsku, potem listonoszem, lecz z powodu pijaństwa został zewsząd wyrzucony. Na końcu obrał sobie zawód żebraka i powodziło mu się wcale nie źle.

São Paulo.

NA PLANTACJACH KAWY zjawiał się szkodnik, mały robaczek o wielkości zaledwie półtora milimetra i wyrządził w krzakach kowowych ogromne szkody. Zbiór kawy będzie w tym roku w São Paulo znacznie mniejszy, toteż rząd stanowy wysłał się, by zważyć zarazę kawową. Sam robaczek gnieździ się w łusce kawowej, a nie w ziarnku i niema wielkiego niebezpieczeństwa rozszerzenia go przy obrobionej kawie; zato łuski ziarenk kawowych używane do nawożenia, należy wstępnie spalić i tak wytepić szkodnika. Takiej rady udziela przyrodnik znany Thering Wogóle, robaczek zniszczył już 800 milionów krzaków kawowych, a zbiór kawy tegoroczny zmniejszy się o 70 procent. Koła rządowe a zwłaszcza skarbowe tak w Rio jak i w São Paulo, są zatrwożone tą straszną klęską gospodarczą jaką grozi całej Brazylii a zwłaszcza stanowi São Paulo.

CAŁY ZBIÓR TEGOROCZNEJ KAWY w São Paulo, Minas Geraes i północy Parany wyniesie zaledwie 7 milionów worków. Jest to najmniejszego zbiór, jaki kiedykolwiek notowano i wielka klęska dla Brazylii, która nawet na spadku milrejsa się odbija a już z pewnością spowoduje drożyznę kawy.

Bahia.

W mieście Bahji grasuje w zastraszający sposób tyfus brzuszny; stwierdzono aż 5 tysięcy wypadków. Rząd przedsięwziął środki ochronne i umieszcza chorych w szpitalu epidemicznym; ostatecznie opanowano epidemję i obecnie jak urząd sanitarny stwierdza, że jest już tylko 420 ohorych w mieście Bahja

Ceará.

We wnętrzu stanu rozwijał się straszny bandytyzm. Uzbrojone bandy oblegają miasteczka i łupią mieszkańców. Tak się stało z miejscowościami Cedro, Vargeb Alegre, Aurora i wielu innymi. Policja jest bez-

bronna wobec bardzo licznych opryszków, a jak zabrala się do pracy, to odebrała wszystkim „Sertanejos“ broń; ci poszli znowu na skargę że broni w lasach potrzebują — broń im zwróceno i w ten sposób nie można dojść do końca z bandytami.

Ze świata.

Niemcy.

MASOWA REDUKCJA W NIEMCZECH.

Dokonuje się stale w świecie pracowników państwowych. Z pośród prawników Rzeszy niemieckiej wypowiedziano dotąd 330.000 urzędnikom i robotnikom, w innych krajach i gminach miejskich uległo redukcji 500.000 pracowników.

NIEMIEC O SWOICH WS: ÖERODAKACH.

Berlin. — W miesięczniku „Türmer“ ogłoszone zostały listy b. namiestnika Alzacji i Lotaryngji, a późniejszego ambasadora w Wiedniu hr. Wedla. W listach tych skarży się Wedel, na szkodliwą robotę Niemców, których uważa za głównych sprawców naprężenia w Europie.

Zyłem długo za granicą — pisze Wedel — i poznałem na wylot robotę wszechniemców. Są oni tymi, co uczynili nazwę Niemiec znienawidzoną na całym świecie, ponieważ ich „arogancja i prowokujące zachowanie się odstręcza wszystkie narody, w końcu zaznacza hr. Wedel, że poczucie narodowe nie jest równoznaczne z chęcią szukania zaczepki.

STALOWE NIE RDZEWIEJĄCE ZĘBY. Z Frankfurtu donoszą, że fabryki Kruppa eksportują masowo stuczne zęby, sporządzone z nierdzewiącej nigdy stali, przeznaczonej dawniej na fabrykację amunicji.

Rumunja.

GROŻĄCA ZAWIERUCHA WOJENNA NAD DNIE-STEM.

Berlin. — „Vossische Ztg.“ donosi, że Trocki, Kamieniew i Rykow przybyli do Kamieńca Podolskiego celem dokonania inspekcji wojsk dyslokowanych na pograniczu rumuńskim. Ten sam dziennik donosi o utarozce straży granicznej rosyjskiej i rumuńskiej nad Dniestrem.

Według doniesień „Neue Freie Presse“, w towarzystwie Trockiego przybył również do Kamieńca Podolskiego przewodniczący ukr. rady komisarzy ludowych Czuba. W nocy z 2 na 3 maja miało nastąpić nawet pierwsze starcie nad Dniestrem posterunków rosyjskich.

Wiedeń. — Dzienniki rumuńskie rozpisały się otwarcie o niebezpieczeństwo wojny z sówietami. Wśród ludności panuje wielkie zaniepokojenie. Większe kontyngenty oddziałów rumuńskich miały odejść do Besarabji.

Anglja.

WAŻ W BANANACH. Na kolejowym dworcu przeładunkowym w Manchesterze zdarzył się osobisty wypadek. Dwaj robotnicy, zatrudnieni przy wyładowywaniu bananów, zostali nagle ukąszeni przez znajdującego się wśród bananów węża.

Rosja.

NOWA FALA TERRORU W BOLSZEWJI.

Lwów. — „Gazeta Lwowska“ przynosi z pogranicza sowieckiego szereg wiadomości o procesach i gwałtach terrorystycznych na terenie sówietów. Między innymi o dwóch procesach o szpiegowstwo na rzeoz Polski i to o szpiegowstwo nie tylko polityczne ale, co jest nowością, ekonomiczne.

Indje.

DZUMA W INDIACH.

Jak donoszą z Alahabad, liczba ofiar skutkiem epidemji dżumy wynosi od początku roku 54.000 osób. W Pendzabie skonstatowano w ostatnich miesiącach 22.000 nowych zakażeń a 17.000 wypadków śmierci. Jak z tego widać, zaraza nie tylko nie zmniejsza się, lecz przybiera niepokojące rozmiary.

St. Zjednoczone

KU-KLUX-KLAN.

Organizacja Ku-Klux-Klan opowiedziała swe zdecydowanie przeciwko nominacji Smitha na prezydenta, właśnie z powodu jego wyznania. Tolerancja religijna w St. Zjednoczonych święci tryumfy, jeżeli wyznawanie katolicyzmu ma być przeszkodą w uzyskaniu nominacji prezydenckiej. Przewodcy Ku-Klux-Klanu wiadczej, że dopóki Klan ma choć trochę siły, dopóty Rzymski Katolik nie przestąpi progów Białego Domu jako prezydent Stanów Zjednoczonych.

O polityce w stanie Rio Grande do Sul.

Szanowna Redakcjo.

Zastosowując się do postanowienia Redakcji „Gazety Polskiej“ z numeru 29, w sprawie zakończenia polemiki na temat woli rigrandenkiej niech dalej przeciągać tej kwestji, będąc pewnym, że wygrana 1 dniem po mej stronie, pozwał sobie skreślić te parę słów pisząc Szanowną Redakcję i Szanownych Czytelników, którzy mniej lub więcej są oświeconymi z sytuacją polityczną materialną stanu Rio Grande Sul, o taskowe osądzenie sprawy.

Nazwano mnie „Borgist“ i zwołaniem obecnego rządu stanowego, co mogę sobie tylko poczytać za honor, że choć sympatja moja tak mało znacząca moge dać dowód wdzięczności. Drwi. Borges de Medeiros, prezydentowi stanu Rio Grande Sul, za szczególne względy ulgi zastosowane w naszym stanie a dotyczące kolonji polski.

Jako kolonista w municypliu Passo Fundo w latach 1910-11-22 miałem sposobność w dziele i korzystać z innymi kolonistami, moimi ziomkami, z pracy przywieleju jakiej rząd stanowy obecnie zastosowwał w emigracji polskiej. Najpierw powiem o stanowiskach nawiądość odpowiedzialnych jakiegowierzano ją Polakom z zaufaniem posadach rządowych we wszystkich prawie municypljach i swobodnie nauczaną języka polskiego we wszystkich szkołach polskich istniejących po kolonjach w stanie Rio Grande do Sul, gdzie mało w której szkole usłyszy się język brazylijski prawdziwie i ze znajomością wykładany. Pomimo tego, wielu nauczycieli po kolonjach pobiera stypendjum rządowe, umiatac zaledwie się porozumieć w języku oficjalnym. Czy trzeba większej ulgi? Czy korzystają szkoły polskie z tych przywieleju w innych Stanach państwa brazylijskiego?... Wiem bardzo dobrze, że w innych stanach dziesiątki szkół polskich pozamykano jedynie dla tego, że nie wykładano brazylijskiego języka, o czym w stanie Rio Grande do Sul jeszcze się nie słyszało, choć rząd stanowy stosownie do ostatnich rozporządzeń p. Ministra oświaty brazylijskiej, mógłby to prawo we wszelką surowością zastosować. I teraz miałem sposobność jeszcze czytać w „Gazecie Polskiej“ że p. Intendent z Enoruzyljady udzielił jednej ze szkół polskich w Felicjanowie stypendjum rządowe, o którą nasi ziomkowie na tej kolonji prosili. Czy to też z przyczyny antypatji? D'a c'te

Pla Rolników! — Fabryka nawozów w Kurytybie „ROGGE“

Wiadomiam Szanownych klientów i przyjacieli, że rozdaję za darmo ziarno pszenicy Polysu 142. na zasiew. Każdy kolonista, któremu potrzeba nawozów niech zapyta przed kupieniem u „Rogge“ o ich cenę i jakość. Ponieważ posiadamy własną fabrykę nawozów, możemy sobie pozwolić sprzedawać nawozy taniej niż inni, którzy z fabryk je sprowadzają.

Avenida Candido de Abreu N. 128 - 130 — Telefon 280 — Curitiba — Paraná.

to panowie Asis i Zeca Netto, którzy są milionerami i tak sobie i dobrodusznie opiekują nad narodem nie udzielając pomocy biednym kolonistom na utrzymanie Osiwa. Niechże mi powiedzą panowie nieprzyjaciele Dra Borges de Medeiros, ileżto robotników polskich pracuje na fazendach panów rewolucjonistów Dra Asisa i Zeca Netto?.. Jakiż to choćby najmniejszą pomoc koloniści dla polskiego państwa?..

Władowanie w imieniu ogóru parańskiego.

Władanie w imieniu ogóru parańskiego... Sylwin Derengowski

to nas wszystkich bez różnicy przekonań boleśnie odczuliśmy to jako dotkliwą krzywdę a i t. d.

Ze względu na ten zwrot i na całą dalszą treść artykułu ten uznać należy za szkodliwy społecznie i moralnie, gdyż przynosi on redakcją do... oazywając rzecz po imieniu — do diadowania.

Czyż taki ton wymówek ojczyźnie ma jedyną przyczyną obywatelski polaków tutejszych?.. .. ramie starszego brata z oczyszczenia usuwamy się i zostajemy nagłe z naszymi marzeniami, które się okazały... zamkami na lodzie?..

Jeśli tyle czasu tu stworzono samodzielną, to źle, że w ogóle ojczyzna traciła siły na subsydjowanie czyichś zamków na lodzie?..

Jako argument potrzeby zapomni czytamy wśród starych słów, że wielu wśród emigracji zna Polskę, „Ci tylko z imienia“.. Jakież to wniosło i budujące wskazania Wolącej, rodacy, o pieniądze z ojczyzny, byście mogli powiedzieć: Teraz znamy cię, Polsko, nie „Ci tylko z imienia“, lecz i z jaimuży!

I kogo się tak poucza? Polaków z emigracji, którzy nie ponoszą sami ciężarów, jakie na każdego w kraju państwo i obowiązek nakłada, powinni być raczej zachęcani ciągle do ofiarności przynajmniej na własne szkolnictwo, jeśli już nie do pomagania, bądź co bądź, niezbyt bogatej ojczyźnie.

W zupełnie inny ton uderzył k. St. Piasecki wzywając do wzmocnienia tutejszego szkolnictwa polskiego własnymi siłami kolonji. Jest to jedynie, godne i konieczne rozwiązanie błędnego koła rwących się zapomóg.

Lecz artykuł rozpitywany przeciwnie — wstawia w Indzi, że tyle już dali... „dla Polski tracimy czasem bardzo... bardzo dużo“.. Niechby sobie autor przypomniał nową przeciwstatystykę p. Szumowskiego, w której wyraźnie podano, ile kolonja Polska traci corocznie na wódkę, a jak znikomą rolę daje na szkoły, to możeby uznać za potrzebne rozbudzać honor w tym fałszywym kierunku przechwałek o jakiejś legendarnym posyłaniu, „bardzo, bardzo dużo“.

Tymczasem rozgoryczenie na niewdzięczną ojczyznę pobudza autora do uwag, świadczących przeciw bronionej przez niego sprawie.

„Dobra, rozumne jest skasowanie wydatków nazbyt eoznych urzędników, na rozjazdy zgoda, niepotrzebne“.. t. d. Oto własnie gdzieś lo coś więcej jeszcze, o przecięcie demoralizacji, którą wśród zasobnego lecz n rozbudzonego społeczeństwa emigracji naszego wszelki system zapomógowy z konieczności szerzyć musi.

Tego p. S. K. dostrzec nie chce, bo zapatrzony jest w swoje własne „zamki na lodzie“.. paradoksem i stara się dowiedzieć, że są one czemś bardzo ważnym nawet dla państwa polskiego.

Nie jest to ponawianiem megalomanji samego tylko pana S. K. lecz megalomanji całej polonji brazylijskiej, która zapomina stale, że liczebnie nie dorównywa polowie kolonji polskiej w jednym tylko mieście Chicago, a jakógonoż tam jeszcze niebardzo dają się poznać.

Polska ma aż nadto trosk własnych, miejscowych: polonja brazylijska powinna sama o siebie dbać. Nie pomogły więc biegania pana S. K. ko różnych ministerów na różne ulice Warszawy; stał się to, co p. S. K. opisuje z takim wysiłkiem ironji: „Przychodził taki sobie p. Moskalewski... i skreśla, co się dostanie pod okłótek bez uniknięcia w istocie rzeczy“.

Niechaj więc taki sobie p. S. K. pisze o celom, chce bez wątknięcia w istotę rzeczy, lecz niech nie wypisuje w imieniu wszystkich żebrających żaków wzdudających tylko tu — wstyd, a tam za oceanem — politowanie.

Tadeusz Głodowski

KORESPONDENCJE.

Thomaz Coelho dn. 29 v. 1924 r.
Stosownie do ogłoszenia obchodziliśmy naszą uroczystość narodową dnia 18-go maja. Skutkiem niepewnej pogody i deszczów, które padały o dniach poprzednich i przez to popusy drogi, przednich i przez to popusy drogi, przednich i przez to popusy drogi...
W niedzielę 15-go b. m. o godzinie 6 w pol w lokalu Tow. Tad. Kociński Łączność i Zgoda, przy ul. Emano Pereira odbyło się „Cinema“ dla rodziny. Wstęp dla dorosłych 600 rs, dla dzieci 200 rs

Wniosł on w przemowie co to ta Konstytucja Trzeciego Maja, jakie jej znaczenie; dlaczego obchodzimy po dzień ów pamiętny dzień 3-go maja 1791 roku. Zachęcał nas do tego, sbyśmy mówili języka ojców naszych strażni, zakochyli swe przemówienia o krzyżem na cześć Polski i prezydenta Stanisława Wojtechowskiego. Na zakończenie zaproduktowano humorystkę fryzje amerykański, cała akcja odbywała się bez słów, polegała tylko na mimice. Aktoży wywiązali się znakomicie czego dowodem były liczne oklaski. Między tymi punktami dzieci skłonne odśpiewały kilka pieśni patriotycznych i wygłosiły parę wierszy — nieknie i udanie. Po tem wszystkim odbył się bal i churasco, o wiele liczniej zaszczyceni anizeli sam obchód K n tytułki, zwłaszcza przez młodzież. Życzyłoby sobie należało, żeby młodzież naszą wiedziała, iż pochodzi z polskich rodziców, i to też wszystko to, co polskie, niech będzie dla nas świętem, bo to naprawdę tak jest, że dobry Polak jest zarazem i dobrym katolikiem. Ta skromna zaś opłata wstępna nie powinna nikogo zrażać, gdyż to idzie na szkodę, ileż nieraz wydaje się dziesiątków razy więcej na rzeczy nie tylko że nie polityczne — ale i szkodliwe. Kaciółki, szkółki i język nasz to rzeczy najwspanialsze, które mamy je w posiadaniu, — a i nam będą szanować.

Józef Gębarowski.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

P. Michał Bakryć. — Ogrzeszenie szaktu jest w numerze 36, który też pozostałszy panu.

P. Piotr Popiel. — Lud wysyłamy pod zmienionym adresem.

P. Antoni Smoliński. — Informacje co do ziemi na Szanownemu Panu przesyłamy p. Polisu.

P. Feliks Czajkowski. — Korespondencję umieszczamy, nowym prenumeratorem wysyłamy.

P. Józef Preła. — 345000 otrzymaliśmy, dziękujemy; Zmiany poczynione.

P. Jan Łączkowski. — Zmiany poczynione.

P. Teodor Cichewicz. — Posłałmy list.

P. Ludwik Hawryluk. — List posłałmy.

Ostatnie wiadomości

Moskwa 11-go czerwca. Rząd sowiecki w nocie skierowanej do Polski usiłuje dowiedzieć, że Polska nie dotrzymuje i gwałci traktat zawarty w Rydze, przesładując Estończyków (!) Rząd sowiecki wypowiada to w stanowczych słowach i nie myśli udawać się w dalszą dyskusję w tej sprawie.

Paryż 11-go czerwca. Millerand, prezydent Francji zrzekł się swej godności z powodu wyniku przy ostatniej wyborach. Pismo z postanowieniem rezygnacji wysłał do senatu i izby posłów. Dnia 13-go czerwca nastąpił wybór nowego prezydenta. O gośność prezydenta Francji ubiegać się będą: Doumergue prezydent senatu, Painlevé prezydent izby deputowanych. Największe widoki wyborcu ma Painlevé.

Paryż, 11-go czerwca. Gabinet ministrów ułożony przez prezydenta ministrów Marsała upadł, po 2 dniach gdyż izba deputowanych odmówiła mu zaufania 329 głosami przeciw 114. Wobec tego prezydentem ministrów zostanie Herriot, burmistrz Lyonu i przewodca radykalnych socjalistów, oświadczył on już, że będzie się starał w czasie swej prezydentury energicznie podtrzymać prawa i przewagę Francji w Europie i przeprowadzić wniosłe idee Wilsona. (Przyp. Red. Bacznie i z pewnym niepokojem śledzą obecnie przebieg polityki we Francji; Polska, Rumunia i Mała Ententa. Zuchwałstwo socjalistów w Rosji i monarchistów pruskich wzrasta z powodu tej niepewności i ustąpienia energicznego Poincarégo i Milleranda. Niemniej i koła katolików francuskich i Watykanu są zaniepokojone gdyż padł przy wyborach przewodca katolików francuskich

Marek Sangniera Herriot kandydował pod hasłem walki z wzrastającymi wpływami Kościoła katolickiego).

Berlin, 9-go czerwca. Obecny rząd niemiecki uzyskał w parlamencie 239 głosami przeciw 94 votum zaufania. Na temsamem posiedzeniu przyjęł obecny rząd sprawozdanie rzeczoznawców i uznał je za podstawę do dalszych układow i zobowiązań Gazety narodowe niemieckie stwierdzają, że Niemcy przez to podpisały drugi traktat wersalski.

Nowy Jork, 9-go czerwca. Do wyborów jako kandydat na prezydenta Stanów Zjednoczonych, staje i gubernator Nowego Jorku Smith z wyznania katolik. W programie swoim ogłasza on, że jest zwolennikiem częściowego zniesienia względnie złagodzenia prawa zakazującego używania wszelkich trunków i zezwala na wprowadzenie lekkiego piwa i wina, bo skrycie i tak tego wielu używa; nadto w programie swym wypowiada stanowczą walkę Ku-Klux Klanowi (tajnemu stowarzyszeniu sekciarskiemu, które podpala kościoły katolickie, morduje murzynów i chce zachować germańsko-protestancki charakter Ameryki. (Przyp. Red. Smith ma wielu przeciwników).

Collegio Moderno

CURITYBA - RUA RATCLIFF Nr. 19
Profesorka dyplomowana przez Instytut Narodowy Muzyki w Rio de Janeiro.

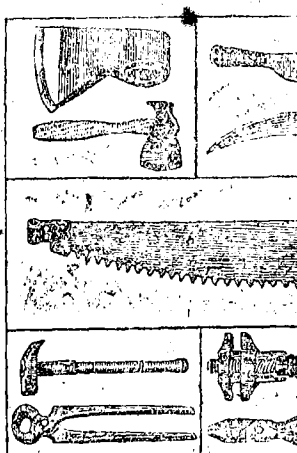
„A NACIONAL“

Loterja Narodowa
Anonimowe towarzystwo loteryjne. — Ciągnięcie losów odbywa się pod dozorem publicznym.
W SOBOTE — NAJGŁÓWNIJSZA WYGRANA
20:000\$000
80-90 procent idziena wygrane losy.

Sulfureto de Carbono (Siarczan Węgla)

„Formicida Jupiter“
ROZCZYNY PEWNE I OSTRE.
Pierwszego używa się do czyszczenia, zboża; drugiego używa się do wyłupienia mrowek.
Zgłoszenia przyjmuje i informacji udziela **João Nocetti**.
Rua Marechal Deodoro N. 63 — Caixa Postal N. 245 — Curitiba — Paraná.

Casa Vermelha

Bezpośredni import
NACZYŃ, ŻELASTWA, SZKIEŁ DO OKIEN. — NARZĘDZIA RZEMIEŚLNICZE I ROLNICZE.
EURICO FONSECA & Cia.
RIA JOSÉ BONFACCIO N. 15 - CURITYBA - PARANÁ

ro, udziela lekcji muzyki według najnowszej metody, śpiewu, gry na pianinie i teorii muzycznej. Udziela lekcji języka francuskiego i gimnastyki. Pobiera można lekcji w dzień i wieczorami w Collegium, lub też udzielam prywatnych domów. Ponieważ już się udzielam lekcji zajmują 40 lat przeszło, wyrobiłam sobie własną metodę nauczania, także ci, którzy nie posiadają wielkiej zdolności przecież robią postępy. Przyjmuję na naukę dzieci już od 5 roku życia bez względu na narodowość. Starszym też udzielam nauki. Przygotowuję do Gimnazjum, Szkoły Narodowej, Instytutu Narodowego Muzyki w Rio i Konserwatorium w São Paulo Ceny przystępne. — Opłata z góry
Dyrektorka **Luiza Netto Corrêa de Freitas**.

Związek Polski W KURYTYBIE.

Niniejszem zawiadamiam szanownych członków, że **zebranie miesięczne** odbędzie się dnia 15-go czerwca b. r. o godzinie 2-ej po południu w lokalu własnym.
1-szy Sekretarz
Mazimierz Miteczuk

Casa Mascotte

Wielki wybór mebli. Skład naczyń porcelanowych i żelastwa z najlepszych fabryk angielskich. — Sprzedają się bardzo tanio.
Rua Dr. Muricy 91 i 93 — Praça Zacarias N. 6. — Telefon N. 584 — Curitiba.

CASA BICHELS

Rua 15 de Novembro Nr. 70.
Curityba
Skład zabawek we wielkim wyborze. Kapelusze dla Panien i dla dzieci. Różne materiały na ubrania. Ubrania gotowe. Koł y, guziki, skarpety, koronki do sukienek, wstążki i inne rzeczy, które tylko w tym sklepie można nabyć.

FAZENDA SANTA HELENA

Município da Reserva -- Paraná

Kompania kolonizacyjna Marcondes Przemysła i Handla rozprządza wielkimi terenami, które wynajmuje lub oddaje do uprawy na parę, stosownie do umowy. Uprawa można bawełną i różne produkty rolne. Bliszych informacji udziela zarządca tejże fazendy, rezydujący w Reserva Francisco Villanova; lub biuro centralne tejże kompanji w São Paulo przy ulicy rua da Conceição N 78; lub w Kurytybie przy ulicy 13 de Maio N. 18.
Caixa Postal 341 - Kurytyba - Paraná.

„SWÓJ DO SWEGO“ Apteka Paranaense S. Głuszczyński & Ska.

Wybór lekarstw krajowych i zagranicznych. — Recepty wykonuje się dokładnie i sumiennie.

Ceny przystępne!

Marechal Mallet Paraná.

CASA GLOBO

sprowadza tania dobre trzewiki męskie, damskie i dziecięce wedle miary i najwybredniejszego gustu. Również w sklepie obcas gumowe, skarpki, pastę i inne rzeczy potrzebne do obuwia.
Casa Globo znajduje się przy placu „Praça da Ordem”, gdzie wygodnie można postawić wozy i konie. W sklepie jest i obsługa polska.
Casa Globo — Praça da Ordem 4 — Kurytyba.

ZA PIENIĄDZ DOSTANIESZ WSZYSTKO, LECZ ABY MIEĆ PIENIĄDZE TRZEBA OSZCZĘDZAĆ. OSZCZĘDNOŚĆ WZBOGACA. WENTYN OSZCZĘDZONY TO WENTYN ZAROBIONY!

Kto posiada pieniądze, powinien je włożyć w jakiś interes. Komu to nie jest możliwym, nie powinien przechowywać grosza w domu, gdyż jest to niebezpieczną i niepożyteczną rzeczą.
ZŁÓŻ ZATEM PIENIĄDZE TWOJE W MIEJSCU BEZPIECZNYM, CO PRZYNIESIE CI TYLKO POZYTEK.

Pieniądza w domu łatwo uleść mogą niebezpieczeństwu nieprzewidywanym jak ogień, rabunek, zbutwienie, wycofanie przez Skarb lub bezwzględność wskutek spadku waluty i t. p., więc złóż twój ciężko zarobiony grosz tam, gdzie jest pewnym i po niej jakim czasie wskutek odsetek (procentu) się podwaja.

LE CZ POWIERZ PIENIĄDZE TWOJE BANKOWI PEWNEMU, ZATWIERDZONEMU PRZEZ RZĄD FEDERALNY I UPOWAŻNIJONY DO PRZYJMOWANIA PUBLICZNYCH WKŁADEK OSZCZĘDNOŚCIOWYCH.

BANCO PELOTENSE

Zatwierdzony przez Rząd Federalny jako jedna z najpewniejszych instytucji kredytowych i upoważniony tem samem do przyjmowania wkładek oszczędnościowych płaci 5 i pół od sta zysku rocznego (procentu).
Dzisiaj jeszcze udaj się do Agencji „Banco Pelotense” w Rio Negro i umieść tam swoje oszczędności, bo pamiętaj, że wentyn oszczędzony to wentyn zarobiony!

Banco Pelotense ma kapitału 80 milionów milrejsów. Fundusz rezerwowy 15 milionów milrejsów.
Centrala w Pelotas. Filja i Agencje we wszystkich większych miastach kraju.

FILJA W KURYTYBIE.

Agencja w Rio Negro przy ulicy 15 de Novembro — Paraná.
KORRESPONDENTEM W PARAGUASSU, ITAYOPOLIS JEST KSIĄDZ JAN KOMINEK.

BACZNOŚĆ KOLONIŚCI! Cegielnia i Fabryka Dachówek

w Thomas Coelho
STACJA KOLEJOWA BARIGUY (PARANA)
poleca cegły wszelkiego rodzaju, dachówki zarówno francuskie jak i inne.

Cegielnię tę, dawniej własność p. Jana Wozniaka nabyła spółka polska p. p. Jana Filipaka, Józefa Rosola i innych. Obsługa zamawiających rzetelna, transporty wyrobów staranne. Nadmieniamy, że dachówkę francuską cegielni z Thomas Coelho wyszczególniono na przedwstępnej wystawie w Kurytybie.

Siłę Herkulesa dodaje pivvo z browaru ATLANTICA przewyższające vszystkie inne.

Dr. Zygmunt Gradowski
ADWOKAT

Po ukończeniu uniwersytetu, mam zaszczyt zawiadomić Szan. K. lonję Polską, iż otworzyłem kancelarię adwokacką i teźalstwa wszelkie sprawy cywilne, kryminalne, spadkowe, rozwodowe i t. d.

BIURO I MIESZKANIE.
Praça Osorio N. 57. - Curityba.

Niemieckie farby „BAYER“

wielki i męgi olej farbowania wełnianych, bawełnianych i jedwabnych materiałów sprzedaje się we wszelkich ilościach i kolorach w sklepie „Carlos Luhm“

BU. ... 52 - CURYTYBA - PARANA
Cegle mal. kłk p. Ptoir Hermat).

Ziemia.

CHCECIE NABYĆ ZIEMIĘ, LASY, HERWALE, STEPY
LUB DOBRA DO SADZENIA.

Udajcie się do Biura sprzedaży przy ulicy Pedro Ivo N. 25 (blisko pałacu prezydenta), po informację, to nie Was nie będzie kosztowało, a dowiedcie się, gdzie sprzedają dobre i tanie grunta

Adres dla listów:

Sociedade Commercial Limitada

CAIXA POSTAL CURITYBA

TOWARZYSTWO FRANCUSKIE MORSKIEJ ZEGLUGI „Chargeurs Reunis“ i „Sud Atlantique“

Regularne odjazdy z portów Santos i Rio de Janeiro do Havre i Bordeaux. Komunikacja najszybsza i najwygodniejsza statkami luksusowymi pospieszonymi, które odbywają podróż ze Santos do Francji w 15 dniach, oraz statkami specjalnie urządzonymi dla emigrantów którzy znajdują najwygodniejsze pomieszczenia. Statki mają do dyspozycji kabiny 3-ciej klasy.

Podróż z Bordeaux Le Havre czyli La Pallice do Gdańska odbywa się po ciągami francuskimi aż do Dunquerque a z Dunquerque do Gdańska statkiem kompanji francuskiej „Transatlantique”. W ten sposób uniknie się różnicy nadużyć, na które nieraz bywają narażeni nasi pasażerowie na granicy niemieckiej.

NAJBILSZY ODJAZD DO EUROPY:

Z Santos	Z Rio de Janeiro
„BELLE-ISLE“	23-go Maja
„LUTETIA“	30-go Maja
„HOEDIC“	31-go Czerwca
„AURIGNY“	6-go „
„MASILIA“	15-go „
	27-go Czerwca
	28-go „

Sprzedaz biletów Brazylii do Polski oraz z Polski do Brazylii t. z. (bilhetes de chamada) zajatwa i bliszych informacji udziela
IGNACY KASPROWICZ
Avenida Luiz Xavier N. 28 - Kurytyba.

Najlepszy srodek od reumatyzmu

REUMATOL

DOSTAC MOŻNA W

APTECE POLSKIEJ

Rua 15 de Novembro 5 - Kurytyba

A VENCEDORA

FABRYKA KARMEŁKÓW I CUKIERKÓW W NAJLEPSZYCH GATUNKACH I W PAPIERKI OWIJANYCH:

Malinowych, kokosowych, miętowych, cytrynowych, ananasowych, truskawkowych, bananowych, mlecznych i dużo innych. Prócz tych mam inne jeszcze gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych.

Upraszam Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się o tem, że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie

Franciszek Łachowski

CURYTYBA - Rua Cabral N 53 - PARANA

KOLONIZACJA

Na nowej bardzo kwitnącej kolonji „Bom Sucesso” sprzedaje się pierwszej klasy ziemieherwalowe i bardzo urodzajne do sadzenia.

Kolonja „Bom Sucesso” jest wzdłużem łączącym drogi Florianopolis - Blumenau - Timbo - Itayopolis - Mafra.

Nadto są do sprzedania: Fazendy 50 alkrowe, 100 alkrowe i 200 alkrowe. Każda fazenda ma kemp, herwa mate i ziemię uprawną. — KUPUJCIE!

Bliszych informacji udziela agencja kolonizacyjna.
Germano Ortel
Itayopolis, Estação Mafra, Santa Catharina.

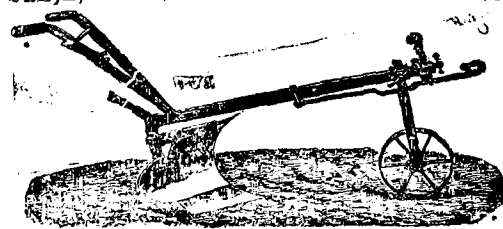
CURITYBA Casa Metal CURITYBA

CAIXA POSTAL 140 RUA 15 DE NOV. 44

Jose Hauer Junior & Cia.

WIELKI SKŁAD ŻELAZA I STALI W SZTABACH I W PEYTACH, ŚRUB, GWÓDZI, RUR, ŁANCUCHÓW I INNEGO ŻELASTWA DO WÓZÓW.

Wszystkiego rodzaju rzemiosła i maszyny
KŁEJE, SZKŁA, DRUT GĄDKI I KOLCZASTY, MASZYN ROLNICZE I T. P.

NADCHODZA CODZIENNIE
NOWE TRANSPORTY
GÓW RUDOLFSACK

Kupecy i Przedsiębiorcy
cie się w LUDZIE

DOBRE I TANIE PIERO W PIEKARNI

Padaria Reform

Piła i uprzejma obsługa i sprzedaż wszelkich artykułów pierwszej potrzeby, w tym towar na produkty krajowe.

Ignacy Hab
CURITYBA, DR. CANDIDO DE
N. 64.

UWAGA!

Książki do nabożeństwa i liturgii, obrazy religijne, krzyże, krzyżówki i karty, lusterka, zegarki, nadeszły w wielkim wyborze. Drukarnia, introligatornia i pieczętów gumowych

Cezar Schulz

Ul. Barão do Serro Azul
Kurytyba - Paraná

Fabryka Cukier

„AURORA“

JÓZEFA KU

Wyrobła cukierki w najładniejszych i karmelki owinięte w papier (las) we wszystkich odmianach. Ulica Martim Affonso
CURITYBA, PARANA

HOTEL CENTRAL

Curityba - Rua Ebano Pereira N. 8

WYGODNE URZĄDZENIA. ... SMACZNA KUCHNIA.

GOSPODA O PIERWSZORZĘDNEJ OBSŁUDZE

Oddziały dla familji

Otwarte całą noc.

Ceny przystępne.

Pokoje od 6\$ do 12\$ dziennie

Stołownia, bar, kawiarnia, bilard, tenis, wycieczki, wypożyczenie samochodów, wypożyczenie sprzętu turystycznego.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.

Wszystkie szczegóły w biurze.